

Список літературних джерел:

1. Кочерга О. В. Чутливість психофізіологічних систем людини в умовах просторових обмежень і невизначеності. *Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії*: зб. матер. II всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму (Київ, 25 – 26 листопада 2020 р.). Київ, 2020. С. 89–92.

Вишник О. О., старший викладач (ORSID: 0000-0003-4030-4482)

Глухівський національний педагогічний університет

імені Олександра Довженка, м. Глухів

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗНАВЧАЛЬНОЇ ГУРТОКОВОЇ РОБОТИ

Відродження культури українського народу, виховання національно зорієнтованої мовної особистості, здатної спрямувати власну життєдіяльність у русло гуманістичного розвитку суспільства та на підґрунті загальнолюдських цінностей навчання та виховання учнів початкових класів посідає особливе місце в процесі соціалізації особистості.

Питання формування краєзнавчих знань і вмінь особистості на основі краєзнавчого матеріалу лежить у полі уваги вчителів. Підтвердженням цього висновку стали результати педагогічного спостереження, у процесі якого нами було відвідано 35 уроків різних учителів початкових класів. Спостереження дали можливість дослідити ступінь готовості вчителів до використання мовного краєзнавчого матеріалу на уроках української мови.

Під час спостереження й аналізу науково-методичної бази Сіверського регіону було виявлено низький рівень забезпечення переважної більшості шкіл необхідною літературою й методичними матеріалами, що стосуються лінгвокраєзнавчої роботи в початковій школі. Бесіди з учителями засвідчили, що на уроках української мови не вистачає як зразків регіонального фольклорного, краєзнавчого матеріалу, так і часу на пошукову роботу, що в свою чергу, відбивається на знаннях учнів.

Але необхідно назвати навчальні заклади м. Шостка, м. Конотоп, м. Путивль та с. Слоут, які не тільки добирають і використовують матеріали наукових робіт місцевих істориків, краєзнавців (В. Терлецький, В. Борошнев, В. Звагельський, В. Куриленко, В. Мосіяшенко, В. Коха, К. Тищенко), а й самостійно займаються науково-пошуковою роботою. Прикладом цього є робота вчителя Л. Колотуші (м. Шостка), яка разом з учителями початкових класів школи створила серію збірників завдань з української мови «Люби і знай свій рідний край» для учнів 2-4 класів. Збірники являють собою систему завдань, вправ, текстів, повідомлень краєзнавчого змісту. Особливістю зібраного матеріалу є те, що він може бути використаний учителями початкових класів на уроках української мови, природознавства, технологій, тощо (з метою формування ключових і міжпредметних компетентностей), вихователями дошкільних навчальних закладів, педагогами-організаторами у

проведенні виховних заходів, керівниками туристичних та навчальних гуртків. А для учнів перших класів учителька створила тематичну абетку – «Абетка першокласника». Цінність посібника полягає в тому, що його створено у формі краєзнавчого словника, у якому учень початкових класів самостійно може знайти відомості про рідне місто.

Ще один позитивний досвід має вчителька Г. Гриценко (с. Слоут, Глухівський р-н). Вона тривалий час займається фольклорною історією рідного села, у результаті чого вирішила створити фольклорний гурт «Оберіг». До складу гурту входять діти різного віку. Основним завданням гурту є вивчення народної творчості, зокрема календарно-обрядової поезії, родинно-побутової обрядовості, пісенних скарбів рідного краю та дитячого фольклору. Учні здійснюють пошукову роботу, підтримують зв'язки з місцевим фольклорним колективом «Берегиня». Займаючись у гурті, діти, крім краєзнавчих знань, формують естетичні смаки, отримують навички сценічної майстерності, розвивають власний творчий талант.

У свою чергу, НВК «Казка» (м. Конотоп) виділяється з-поміж решти шкіл потужною методичною базою, що дає змогу вчителям максимально задіяти краєзнавчий матеріал не тільки на уроках української мови і читання. У школі широко практикується метод проектів, що сприяє активізації і розвитку науково-пошукових й творчих здібностей учнів.

Треба зазначити, що пошуково-краєзнавча робота проводиться не тільки в школах Сіверщини, а й у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка, який готує майбутніх учителів початкових класів. Так, осередком роботи є туристичний клуб «ЯСМАНЬ», що з 2007 року здійснює краєзнавчо-туристичні експедиції та походи регіонального значення. Назва клубу має також краєзнавче коріння, слово «ясмань» перекладається з тюркської як *білий камінь*. Річка Есмань носила таку саму назву (вона ж Ясмань, Jeszman). Краєзнавчо-туристична робота в ВНЗ позитивно впливає на студентів, несе в собі пізнавально-навчальний характер, готує їх до роботи в школі, сприяє становленню майбутнього вчителя.

Вивчивши досвід учителів і методистів з використання регіонального матеріалу як засобу формування соціокультурної компетентності учнів на уроках української мови, ми переконалися в тому, що введення регіонального компонента в лінгвістичну освіту школярів не вимагає перегляду традиційного змісту навчання мови. Місцевий мовний матеріал може органічно і гармонійно входити до базової освіти з мови й активно сприяти соціокультурному вихованню молодших школярів, формувати національно свідому мовну особистість.

Навчання і виховання засобами фольклору передбачає заглиблення в його сутність як своєрідного явища, носія багатопланової інформації – історичної, космологічної, ритуальної, оберегової, естетичної, культурологічної. Неповторність мистецтва кожного етносу визначається соціально-економічними умовами праці та побуту, а також особливостями географічного розташування та розташування ареалу етнокультури. Багатим і різноманітним є

фольклор Сіверщини, який стосується хліборобської праці та норм поведінки в суспільстві.

Під час гурткової роботи учні залучаються до поглибленого вивчення духової спадщини народу, займаються пошуково-дослідницькою роботою, розвивають самостійність й ініціативність, отримують практичні вміння та навички, вчаться систематизувати і паспортизувати зібраний матеріал. Краєзнавчий матеріал, залучений до уроку, може використовуватись для ілюстрації та конкретизації основного програмового матеріалу; актуалізації знань учнів, їхнього чуттєвого досвіду; збудження інтересу учнів до нової теми; перевірки міцності й усвідомленості знань і вмінь учнів; закріплення та поглиблення вивченого матеріалу; розвитку самостійності учнів і підвищення їхньої активності; зв'язку навчання з життям.

Список літературних джерел:

1. Шрамка (Вишник) Ольга. Кружок как форма социализации личности. Сборник материалов Международной научно-практической конференции «Етнопеддагогика: история и современность». М.: Мозырь : 2013. С. 162-172.

2. Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей : навч. посіб. К. : Академвидав, 2010. 248 с.

Гула Л. В., викладч-асистент (ORSID: 0000-0002-5775-9478)
Миколаївський Національний аграрний університет, м. Миколаїв

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ОДИН ІЗ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У наш час глобальної інформатизації суспільства, жорсткої конкуренції і швидких змін найбільш розвинені і успішні країни направляють свою державну політику в напрямі модернізації освітньої діяльності, а саме на підготовку нового покоління фахівців, здатних конкурувати на сучасному ринку праці, здатних діяти в нестандартних ситуаціях і адаптуватися в сьогоdnішніх умовах. У цьому контексті перед нашою державою теж виникає проблема відшукування ефективних шляхів та інноваційних підходів, що сприяють якісній підготовці майбутніх фахівців з різних спеціальностей.

Одним з можливих способів вирішення цього завдання є цифровізація освітнього процесу вищих навчальних закладів, оскільки саме вузи є осередками проектування новітніх технологій і служать стартовими майданчиками для реалізації інновацій, в цілому забезпечує розвиток будь-яких сфер людської діяльності і сприяє соціально-економічному зростанню.

Дослідження поняття «цифровізація» та похідних від нього доводить, що у науковому середовищі воно з'явилося нещодавно і пов'язано із масштабним проникненням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у повсякденне життя сучасного суспільства. Цифрові технології дозволяють маніпулювати